

ISSN: 2146-1961

Uzun, A. & Çakmak, M. A. (2021). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Beceriler Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Kriterlere Göre İncelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(46), 1335-1354.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3060>

Makale Türü (ArticleType): Derleme Makale

TÜRKİYE'DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ALANINDA BECERİLER ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÇEŞİTLİ KRİTERLERE GÖRE İNCELENMESİ

Adem UZUN

Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Sivas, Türkiye, ademuzun58@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-8676-8480

Mehmet Ali ÇAKMAK

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye, mcakmak@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8364-2804

Gönderim tarihi: 19.08.2021

Kabul tarihi: 18.11.2021

Yayın tarihi: 15.12.2021

Öz

Sosyal bilgiler eğitimi alanında 2005 yılından sonra beceri kavramıyla ilgili birçok çalışma yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada da, 2010-2021 tarihleri arası sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenerek, araştırma eğilimlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma yönteminde, durum çalışma deseninde tasarlanmıştır. Veriler doküman incelemesi yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmanın veri kaynağı olarak, 01.01.2010-15.12.2021 yılları arası Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda hazırlanmış, 113 lisansüstü tez belirlenmiştir. Çalışmada uzman görüşünden yararlanılarak geliştirilen tez inceleme formunda yer alan ve araştırmanın analiz birimini oluşturan, yazar cinsiyeti, tez türü ve yayınlama yılı, yapıldığı üniversite, tezlerde ele alınan beceriler, çalışma/örneklem grubu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları ve verilerin analiz/çözümlemesinde kullanılan yöntemler göre lisansüstü tezleri içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir. Örneklem seçiminde, amaca dayalı örneklem alma tekniği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bazı sonuçlar şöyledir: Sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine en fazla tezin kadınlar tarafından üretildiği; en çok 2019 yılında tez hazırlandığı; Gazi Üniversitesi'nde yapılan tezlerin oranının diğer üniversitelere göre yüksek olduğu; en fazla empati becerisi üzerine tezin yapıldığı bunu eleştirel düşünme ve harita okuryazarlığı becerileri üzerine yapılan tezlerin takip ettiği, işbirliği becerisi üzerine tez hazırlanmadığı; çalışma grubu/örneklem seçiminde en çok 7. sınıf öğrencilerinin tercih edildiği; nicel araştırma yönteminin en fazla kullanılan araştırma yaklaşımı olduğu; farklı veri toplama araçlarından ve analiz yöntemlerinden faydalandığı; veri toplama aracı olarak görüşme formu, başarı testi ve doküman taramasından yoğun şekilde yararlandığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulardan yararlanılarak, Türkiye ve yurtdışında, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezlerin karşılaştırmalı olarak ele alındığı; beceriler üzerine yayınlanmış makale çalışmalarının çeşitli kriterlere göre incelendiği; tezlerde, farklı çalışma grubu/örneklem tercih edildiği, belli becerilerin değil az ya da hiç ele alınmayan becerilerin araştırıldığı tez çalışmasının yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, beceri, lisansüstü tez, tez inceleme, YÖK.

AN EXAMINATION OF GRADUATE THESES ON SKILLS IN SOCIAL STUDIES EDUCATION IN TURKEY IN VIEW OF VARIOUS CRITERIA

ABSTRACT

Studies on the skills in social studies education have proliferated after 2005. The aim of the present study is to identify the research tendencies of the theses by examining the graduate and postgraduate theses on skills in the field of social studies education between 2010-2021 in view of various criteria. The research was designed as a qualitative case study. The data were obtained by document analysis. 113 postgraduate theses prepared between 01.01.2010 and 15.12.2021 in Social Studies Teaching and Social Studies Education in the National Thesis Center were selected for the data collection. The theses were examined by content analysis using the thesis review form developed by expert opinion which included the gender of the author, the type of thesis and the year of publication, the university where it was prepared, the investigated skills, the study/sample group, the research method and the data collection and data analysis tools. Purposeful sampling was used in the selection of the sample. The results show that the most theses on skills were prepared by female authors and; the most theses were released in 2019. The number of theses at Gazi University was higher than others. The most theses were on empathy, followed by critical thinking and map literacy, with no thesis on cooperation though. It was revealed that 7th grade students were mostly selected in the study group/sample. Quantitative methods were mostly used with different data collection tools and analysis methods. It was determined that interview form, achievement test and document scanning were frequently used. Based on the findings, it is recommended to conduct theses in which different study groups/samples are preferred, focus on uninvestigated skills instead of certain skills, and compare graduate theses on skills in social studies education in Turkey and abroad and published articles on the skills by various criteria.

Keywords: Social studies education, skill, graduate thesis, thesis review, YÖK.

GİRİŞ

Bireyin toplumsallaşmasında ve etkili bir vatandaş olmasında önemli bir yere sahip olan sosyal bilgiler dersinin temel amacının aslında dünyayla bütünleşmiş bir birey yetiştirmek olduğu söylenebilir. Bunun sağlanmasında her bir öğrencinin mutlaka bilgi, beceri, tutum, değer ve davranış olarak gelişmesinin gerekliliği programın temel yaklaşımı olarak belirtilmektedir. Bunların başında ise beceri gelmektedir (Şimşek, 2016). Beceri, öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler olarak tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005).

21. yüzyılın başından itibaren dünyada her alanda önemli gelişmelerin yaşandığını görmekteyiz. Bu gelişmelerden şüphesiz eğitim-öğretim faaliyetleri de etkilenmektedir. Bu açıdan bakıldığında hemen her ülke becerilerle donanmış vatandaşlara sahip olma arzusu taşımaktadır (Ablak, 2020). Nitekim bilgi toplumunda iletişimin artması, yaşamın karmaşıklığı, bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi ve bilgi okuryazarlığıyla ilgili beceri ve niteliklerin ön plana çıkması gibi nedenlerle önem kazanan beceriler, günümüzde gelişmiş dünya öğretim programlarında yerini almıştır (Mutluer, 2013). Dünyada öğretim programlarında meydana gelen değişimler, Türkiye’de de etkisini göstererek, 2005 yılı itibariyle eğitim felsefesinin de bir yansıması olarak öğretim programlarında ve buna bağlı olarak, öğretim süreçlerinde, öğretmen ile öğrenci rollerinde önemli değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu dönemde öğrencinin bilgisini nasıl yapılandıracağı ve onu günlük hayatına nasıl yansıtılabileceği konularında araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Bu noktada araştırmalarda odaklanılan alanlardan biri de beceriler olmuştur. Çünkü bilginin beceriler aracılığıyla içselleştirileceği anlaşılmış (Erdoğan, 2019); bu bağlamda beceri eğitimine duyulan ihtiyaçta artmıştır (Ablak ve Aksoy, 2018).

Sosyal bilgiler dersi, farklı disiplinlere sahip olmasından dolayı, birçok beceriye hitap eden önemli bir ders özelliği taşımaktadır. Bu özelliğinden dolayı sosyal bilgiler eğitiminde öğrencilere birbirinden farklı becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır (Koçoğlu, 2018). Bu nedenle 2005 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda (MEB, 2005) öğrencilere kazandırılması amaçlanan 15 beceriye yer verilmiştir. Bu beceriler; araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, iletişim, karar verme, girişimcilik, bilgi teknolojilerini kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama, Türkçe’yi doğru, güzel ve etkili kullanma, gözlem, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, sosyal katılım ve empati becerisidir. 2017 yılı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda (MEB, 2017) ise, okullarda gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin ana çerçevesi olarak nitelendirilebilecek programlarda temel beceriler konusuna gereken yeri ve önemi vermek gerektiğine vurgu yapılarak, öğretim programında yer alan kazanımların kapsadığı temel becerilerin Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi esas alınarak ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu amaçla 2017 yılı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda 2005 yılında yer alan 15 beceriden yaratıcı düşünme becerisi ile bilgi teknolojilerini kullanma becerisi çıkarılarak diğer 13 beceriye yer verilirken, toplam beceri sayısının 26’ya çıkarıldığı görülmektedir. Bu beceriler; araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, gözlem, harita okuryazarlığı, iş birliği, iletişim, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, karar verme, kanıt kullanma, konum analizi, mekânı algılama, medya okuryazarlığı, öz denetim, politik okuryazarlık, problem çözme, sosyal katılım, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama,

Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, yenilikçi düşünme ile zaman ve kronolojiyi algılama becerisidir. 2018 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) ise, beceriler 27'ye çıkarılmıştır. 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki becerilere ek olarak hukuk okuryazarlığı becerisinin eklendiği görülmektedir. 2005 yılı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında 15 becerinin kazandırılması amaçlanmışken, 2018 yılı programında ise kazandırılması planlanan beceri sayısı 27'ye çıkmıştır. Bu durum bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ile insan yaşamındaki hızlı değişimin doğal sonucudur (Akbaba ve Aksoy, 2019).

Sosyal bilgiler öğretim programındaki becerilere bakıldığında öğrencilerin hem bireysel hem sosyal gelişmelerinin yanı sıra mesleki gelişmelerine de katkı sağlayacak nitelikleri taşıdığı söylenebilir. Bireysel olarak bakıldığında iletişim, Türkçeyi doğru, güzel konuşma vb. özellikleri sayılabilir. Çünkü bireysel gelişim diğer gelişmelerin ilerlemesinde ve kazanımında etkili olabilir. Sosyal olarak gelişime bakıldığında ise empati, işbirliği, sosyal katılım vb. beceriler belirtilebilir. Bireyler tek başına yaşayamayacakları için mutlaka etkileşim içerisinde bulunmaları gerekmektedir. Bunun gerçekleştirileceği yerlerden biri sınıf ve okul olacaktır. Çocuklar farklı sosyo-ekonomik düzeydeki arkadaş gruplarıyla iletişim kurarak sosyal gelişmelerini sağlayacaklardır. Becerilerin bir diğer yönü de mesleki gelişime katkı getirecek olmasıdır. Mesleki açıdan çevre okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı vb. becerilerinin geliştirilmesidir. Bu becerilere bakıldığında genel beceri gibi görünse de öğrencilerin gelecekte yönelebilecekleri mesleklere ilişkin temel düzeyde de olsa gelişmelerine katkısının olacağı söylenebilir (Şimşek ve Öztürk, 2019).

Araştırmanın Amacı

Lisans eğitimi sonrası öğrencinin ilgi duyduğu bilim dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimi yapmasına ve böylece o alanda uzmanlaşmasına imkân veren lisansüstü eğitim, ülkenin ihtiyaç duyduğu programların geliştirilmesine ve öğretim elemanı kadrolarının yetişmesine büyük katkı sağlamakta ve bu eğitim sonunda hazırlanan tezler büyük önem taşımaktadır (Coşkun vd., 2014). Lisansüstü tezlerin içeriklerinin bilinmesi, bilimsel çalışma yapacak bilim insanlarına çalışma yapacakları alanda yol gösterebileceği gibi, tezin yapıldığı bilim dalının gelişimine katkı sunacaktır (Üstüner ve Cömert, 2008).

Sosyal bilgiler eğitimi alanında şimdiye kadar birçok lisansüstü tez çalışması yapılırken, ilk yüksek lisans tezinin 1992 yılında, ilk doktora tezinin ise 1997 yılında hazırlandığı görülmektedir (Şahin vd., 2011). Literatür taramasında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış bilimsel çalışmaların incelenmesiyle ilgili çalışmaların sınırlı olduğu, ancak son yıllarda bu konudaki çalışmaların arttığı görülmektedir. Alanyazın taramasında, sosyal bilgiler eğitimi ve öğretimi alanında makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinin çeşitli kriterlere göre incelendiği (Altay, 2020; Dilek vd., 2018; Canbulat vd., 2016; Haçat ve Demir, 2018; Şahin vd., 2011; Şimşek, 2019; Tarman vd., 2010, Oruç ve Ulusoy, 2008), sosyal bilgiler ders kitaplarıyla ilgili lisansüstü tezlerin ele alındığı (Dere ve Gökçınar, 2021), sosyal bilgiler eğitiminde kavramlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği (Karakuş, 2020), Sosyal bilgiler eğitimi kapsamında vatandaşlık konulu hazırlanan lisansüstü tezlerin ele alındığı (Kayaalp ve Karameşe, 2020), sosyal bilgiler ve tarih konulu lisansüstü tezlerin incelendiği (Öztürk ve Sığnaktekin, 2021),

sosyal bilgilerde çevre eğitimi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin ele alındığı (İbret ve Yılmaz, 2019), sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim alanındaki lisansüstü tezlerin incelendiği (Özkartal ve Taş, 2017), sosyal bilgiler eğitimindeki lisansüstü tezlerin tematik açıdan ele alındığı (Yaylacı ve Büyükalan, 2019), sosyal bilgilerde coğrafya konuları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin analiz edildiği (Öner ve Öner, 2017), sosyal bilgiler eğitiminde okuryazarlık becerisi üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin incelendiği (Güleç ve Hüdavendigar, 2020) ve son olarak sosyal bilgiler eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin ele alındığı (Karakaya ve Memişoğlu, 2021) araştırmaların yapıldığı tespit edilmiştir. 2010-2021 yılları arası sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan beceriler konulu tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenmesiyle ilgili araştırmaya ise rastlanmamıştır.

Konu içeriklerinin sürekli değiştiği, devamlı yeni kavramların literatüre girdiği ve bilginin hızla geliştiği günümüzde geniş bir alana sahip olan sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılacak araştırmalarda, gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutmak ayrıca yapılacak yeni çalışmalarda araştırma konu ve yöntemlerinin belirlenmesinde araştırmacılara katkı sunarak hem zaman kaybının önüne geçmek hem de benzer konular üzerinde değil farklı konular üzerinde çalışma yapılmasına imkan sağlamak amacıyla, 2010 ile 2021 yılları arası sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelendiği ve tezlerin eğilimlerinin ortaya konulduğu bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır.

Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezlerde;

1. Cinsiyet değişkenine göre dağılım nasıldır?
2. Tez türü ve yıl değişkenine göre dağılım nasıldır?
3. Üniversite değişkenine göre dağılım nasıldır?
4. Sosyal bilgilere özgü becerilerin yer alma düzeyleri nasıldır?
5. Çalışma grubu/örneklem değişkenine göre dağılım nasıldır?
6. Araştırma yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
7. Veri toplama araçları nelerdir?
8. Verilerin analiz/çözümlemesinde kullanılan yöntemler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Nitel araştırma yaklaşımından durum çalışması desenine göre tasarlanan araştırmada, verilerin elde edilmesinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olay ve olgular hakkındaki yazılı materyallerin analizini içerir. Nitel araştırmalarda dokümanlar, etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Araştırmacı, bu araştırmalarda ihtiyacı olan veriyi, görüşme ya da gözlem yapmasına gerek kalmadan elde edebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu/Örneklem

Araştırma, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan, 2010-2021 yılları arası Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda yapılmış Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında (MEB, 2005, 2017, 2018) yer alan becerilerin ele alındığı lisansüstü tezleri çeşitli kriterlere göre incelemeyi amaçladığından örneklem seçiminde amaca dayalı örneklem alma tekniği kullanılmıştır. Buna göre 2010-2021 yılları arasında yer alan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda beceriler kapsamında hazırlanmış lisansüstü tezler araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Kaynağı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri kaynağı olarak, 01.01.2010 ile 15.12.2021 tarihleri arası YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda hazırlanmış, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında (MEB, 2005, 2017, 2018) yer alan becerilerin ele alındığı 113 lisansüstü tez kullanılmıştır. Bu veri tabanında "sosyal bilgiler", "beceri" ve "okuryazarlık" anahtar sözcükleri ile tarama yapılmıştır. Verilerin toplanmasında ise hem araştırmanın amacına uygun bir çalışma yapmak hem de tezlerin bilimsel olarak taranarak, incelenmesinde kolaylık sağlamak amacıyla, 2 uzman akademisyen görüşü alınarak geliştirilen tez inceleme formundan yararlanılmıştır. Tez inceleme formunda tezler T1 (Tez1), T2 (Tez2) ve T3 (Tez3)... şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada uzman görüşünden yararlanılarak oluşturulan tez inceleme formunda yer alan ve araştırmanın analiz birimini oluşturan, 1) yazar cinsiyeti 2) tezlerin türü ve hazırlanma yılı 3) yapıldığı üniversite, 4) ele alınan beceriler, 5) çalışma grubu/örneklem, 6) araştırmada kullanılan yöntemler, 7) veri toplama araçları, 8) veri analiz/çözümleme yöntemleri kriterlerine göre lisansüstü tezleri içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir. Ele alınan beceriler kriterinde ise Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında (MEB, 2005, 2017, 2018) yer alan 29 adet beceri (empati, eleştirel düşünme, harita okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, finansal okuryazarlık, sosyal katılım, problem çözme, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, yaratıcı düşünme, zaman ve kronoloji algılama, girişimcilik, iletişim, dijital okuryazarlık, karar verme, araştırma, gözlem, bilgi teknolojilerini kullanma, hukuk okuryazarlığı, politik okuryazarlık, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, çevre okuryazarlığı, kanıt kullanma, öz denetim, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, yenilikçi düşünme, iş birliği ve konum analizi) doküman analizleri sırasında tezlerin içerikleri incelenerek tespit edilmiştir.

Sayısallaştırma aşamasında ise, ilk olarak dokümanlar, analiz birimlerine ve analiz birimi içerisinde yer alan kriterlere göre tek tek incelenmiş, veriler tablo halinde nicelleştirilerek daha sonra raporlaştırılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine göre başlıklar oluşturularak, elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur:

Tezlerin Yazar Cinsiyeti Değişkenine Göre Dağılımı

Araştırmanın amacı doğrultusunda ilk olarak, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri yazar cinsiyeti değişkenine göre incelenerek, elde edilen veriler Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Tezlerin Yazar Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Tezler	f	%
Kadın	T1, T3, T11, T14, T15, T16, T17, T19, T20, T23, T24, T25, T27, T28, T32, T38, T41, T42, T43, T45, T46, T48, T50, T52, T53, T54, T59, T60, T61, T64, T65, T67, T69, T70, T71, T72, T73, T74, T75, T76, T78, T79, T80, T81, T83, T87, T88, T90, T91, T92, T95, T96, T97, T103, T106, T108, T110	57	50,44
Erkek	T2, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T12, T13, T18, T21, T22, T26, T29, T30, T31, T33, T34, T35, T36, T37, T39, T40, T44, T47, T49, T51, T55, T56, T57, T58, T62, T63, T66, T68, T77, T82, T84, T85, T86, T89, T93, T94, T98, T99, T100, T101, T102, T104, T105, T107, T109, T111, T112, T113	56	49,56
Toplam		113	100

Tablo 1’de sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan beceriler konulu tezlerin yazar cinsiyetine göre sayısal dağılımları yer almaktadır. Buna göre tezlerin 57 adetinin (%50,44) kadınlar tarafından; 56 adetinin (%49,56) ise erkekler tarafından hazırlandığı tespit edilmiştir.

Tezlerin Tür ve Yıl Değişkenine Göre Dağılımı

Araştırmanın amacı doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan beceriler konulu lisansüstü tezleri yıl ve tez türü değişkenine göre incelenerek, elde edilen veriler Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Tezlerin Türü ve Hazırlanma Yılına Göre Dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans Tezleri	Doktora Tezleri	f	%
2010	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7	T80, T81, T82, T83, T84	12	10,62
2011	T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T16, T17	T85, T86, T87	13	11,50
2012	T18	T88	2	1,77
2013	T19, T20	T89, T90, T91, T92, T93	7	6,20
2014	T21, T22, T23	T94	4	3,54
2015	T24, T25, T26, T27, T28	T95	6	5,31
2016	T29, T30, T31, T32, T33, T34, T35, T36	T96, T97, T98	11	9,74
2017	T37, T38, T39, T40, T41, T42, T43, T44	T99, T100, T101	11	9,74
2018	T45, T46, T47, T48, T49, T50, T51, T52, T53, T54, T55	T102, T103, T104	14	12,39
2019	T56, T57, T58, T59, T60, T61, T62, T63, T64, T65, T66, T67, T68, T69, T70	T105, T106, T107	18	15,92
2020	T71, T72, T73, T74, T75, T76, T77, T78	T108, T109, T110, T111, T112	13	11,50
2021	T79	T113	2	1,77
Toplam	79	34	113	100

Tablo 2'ye göre, 2010-2021 yılları arası sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine, 79 adet yüksek lisans, 34 adet doktora tezi olmak üzere toplam 113 adet tezin hazırlandığı, tezlerin sayısı olarak en fazla 2019 yılında (f=18; %15,92) yapıldığı, bunların 15'inin yüksek lisans ve 3'ünün ise doktora tezi olduğu tespit edilmiştir. 2019 yılını sırasıyla 14 tez (%12,39) ile 2018 yılı; 13'er tez (%11,50) ile 2011 ve 2020 yılları; 12 tez (%10,62) ile 2010 yılı; 11'er tez (%9,74) ile 2016 ve 2017 yılları; 7 tez (%6,20) ile 2013 yılı; 6 tez (%5,31) ile 2015 yılı; 4 tez (%3,54) ile 2014 yılı; 2'şer tez (%1,77) ile 2012 ve 2021 yıllarının takip ettiği saptanmıştır.

Tezlerin Üniversite Değişkenine Göre Dağılımı

Araştırmamanın amacı doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri üniversite değişkenine göre incelenerek, elde edilen veriler Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Tezler	f	%
Gazi Üniversitesi	T8, T13, T14, T25, T32, T36, T67, T81, T82, T84, T85, T86, T89, T91, T95, T97, T100, T101, T106, T107, T108, T110	22	19,46
Marmara Üniversitesi	T2, T5, T7, T15, T16, T17, T28, T87, T103, T109	10	8,84
Atatürk Üniversitesi	T90, T92, T93, T94, T96, T98	6	5,30
Fırat Üniversitesi	T57, T74, T75, T112, T113	5	4,42
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	T6, T44, T56, T63, T66	5	4,42
Karadeniz Teknik Üniversitesi	T46, T50, T51, T54	4	3,54
Anadolu Üniversitesi	T4, T67, T99	3	2,66
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	T9, T22, T79	3	2,66
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	T10, T76, T105	3	2,66
Kastamonu Üniversitesi	T33, T34, T45	3	2,66
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	T38, T42, T78	3	2,66
Sakarya Üniversitesi	T1, T58, T60	3	2,66
Uşak Üniversitesi	T39, T47, T61	3	2,66
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	T40, T102	2	1,76
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	T24, T31	2	1,76
Akdeniz Üniversitesi	T53, T71	2	1,76
Aksaray Üniversitesi	T49, T52	2	1,76
Celal Bayar Üniversitesi	T12, T26	2	1,76
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	T3, T23	2	1,76
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	T29, T37	2	1,76
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	T59, T70	2	1,76
Pamukkale Üniversitesi	T11, T111	2	1,76
Trabzon Üniversitesi	T72, T77	2	1,76
Adıyaman Üniversitesi	T43	1	0,89
Afyon Kocatepe Üniversitesi	T18	1	0,89
Ahi Evran Üniversitesi	T35	1	0,89
Ankara Üniversitesi	T83	1	0,89
Balıkesir Üniversitesi	T19	1	0,89
Bartın Üniversitesi	T64	1	0,89
Bursa Uludağ Üniversitesi	T55	1	0,89
Çukurova Üniversitesi	T30	1	0,89
Dokuz Eylül Üniversitesi	T80	1	0,89
Dumlupınar Üniversitesi	T104	1	0,89
Ege Üniversitesi	T88	1	0,89

Erciyes Üniversitesi	T21	1	0,89
Gaziantep Üniversitesi	T69	1	0,89
İnönü Üniversitesi	T62	1	0,89
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	T20	1	0,89
Necmettin Erbakan Üniversitesi	T73	1	0,89
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	T27	1	0,89
Ordu Üniversitesi	T65	1	0,89
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	T48	1	0,89
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	T41	1	0,89
Toplam		113	100

Tablo 3'e göre, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konusunda 43 üniversite tarafından toplam 113 tezin üretildiği, en fazla tezin Gazi Üniversitesi'nde (f=22; %19,46) yapıldığı tespit edilmiştir. Gazi Üniversitesini sırasıyla Marmara Üniversitesi (f=10; %8,84) ve Atatürk Üniversitesi (f=6; %5,30) takip etmiştir. En az tezin (f=1; %0,89 oranlarıyla) ise Adıyaman Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde yapıldığı saptanmıştır.

Tezlerde Sosyal Bilgilere Özgü Becerilerin Yer Alma Düzeyleri

Araştırmamanın amacı doğrultusunda 2005-2018 yılları arasında uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında yer alan toplam 29 adet beceriye göre, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerde ele alınan becerilere ait veriler Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4. Tezlerde Ele Alınan Becerilerin Dağılımları

Beceriler	Tezler	f	%
Empati	T12, T15, T16, T26, T40, T52, T58, T61, T64, T89, T90, T92, T100, T101	14	8,64
Eleştirel düşünme	T2, T3, T4, T26, T48, T51, T61, T65, T71, T72, T83, T85, T112	13	8,02
Harita okuryazarlığı	T8, T9, T10, T13, T28, T30, T32, T33, T35, T70, T77, T82, T98	13	8,02
Medya okuryazarlığı	T11, T19, T21, T27, T41, T55, T84, T94, T103, T104	10	6,17
Mekân algılama	T5, T18, T23, T24, T26, T53, T61, T99, T100	9	5,56
Değişim ve sürekliliği algılama	T1, T26, T34, T61, T83, T100, T101, T110	8	4,94
Finansal okuryazarlık	T56, T60, T78, T79, T81, T107, T109, T113	8	4,94
Problem çözme	T17, T26, T39, T50, T61, T69, T80, T88	8	4,94
Sosyal katılım	T26, T42, T45, T61, T83, T96, T100, T111	8	4,94
Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama	T6, T10, T14, T23, T43, T49, T54, T75	8	4,94
Yaratıcı düşünme	T7, T26, T37, T51, T61, T69, T74, T106	8	4,94
Zaman ve kronoloji algılama	T26, T44, T46, T61, T73, T100, T101, T108	8	4,94
Girişimcilik	T22, T25, T26, T31, T61, T68, T102	7	4,32
İletişim	T26, T47, T59, T61, T66, T83, T88	7	4,32
Dijital okuryazarlık	T57, T63, T67, T87, T105	5	3,09
Karar verme	T20, T23, T26, T61, T95	5	3,09
Araştırma	T26, T61, T83, T93	4	2,47

Gözlem	T26, T29, T61, T100	4	2,47
Bilgi teknolojilerini kullanma	T26, T61	2	1,23
Hukuk okuryazarlığı	T38, T91	2	1,23
Politik okuryazarlık	T62, T97	2	1,23
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	T26, T61	2	1,23
Konum analizi	T13, T70	2	1,23
Çevre okuryazarlığı	T86	1	0,62
Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	T36	1	0,62
Kanıt kullanma	T23	1	0,62
Öz denetim	T105	1	0,62
Yenilikçi düşünme	T76	1	0,62
İş birliği	-	-	-
Toplam		162	100

Tablo 4'e göre, 2005-2018 yılları arasında uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında yer alan toplam 29 adet beceriden, 28 adet becerinin, sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma konusunu oluşturduğu, aynı tez içerisinde bazen birden fazla becerinin incelendiği ve araştırmaya konu olan toplam 113 lisansüstü tezde toplam 162 adet becerinin ele alındığı, en fazla ise empati becerisinde (f=14; %8,64) tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Empati becerisini sırasıyla eleştirel düşünme (f=13; %8,02); harita okuryazarlığı (f=13; %8,02); medya okuryazarlığı (f=10; %6,17) becerileri takip etmiştir. Çevre okuryazarlığı, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma ve yenilikçi düşünme becerilerinde 1'er adet tez hazırlanırken, iş birliği becerisini ele alan herhangi bir tezin yapılmadığı saptanmıştır.

Tezlerin Çalışma Grubu/Örneklem Değişkenine Göre Dağılımı

Araştırmanın amacı doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri çalışma grubu/örneklem değişkenine göre incelenerek, elde edilen veriler Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5. Tezlerde Çalışma Grubu/Örneklem

Çalışma grubu/örneklem	Tezler	f	%
7.sınıf öğrencileri	T1, T6, T10, T12, T21, T30, T39, T44, T46, T49, T50, T54, T58, T61, T64, T67, T69, T71, T73, T78, T81, T82, T84, T85, T92, T95, T101, T102, T108	29	19,46
Öğretmen adayları	T9, T11, T19, T22, T35, T36, T38, T40, T47, T55, T56, T57, T59, T62, T63, T66, T74, T75, T76, T86, T87, T97, T103, T104, T107	25	16,78
6.sınıf öğrencileri	T2, T7, T8, T10, T13, T14, T18, T30, T32, T37, T52, T61, T67, T71, T72, T77, T78, T82, T96, T113	20	13,42
5.sınıf öğrencileri	T3, T4, T17, T30, T34, T42, T61, T67, T68, T71, T78, T79, T88, T89, T93, T105, T106, T111, T112	19	12,75
Sosyal bilgiler öğretmenleri	T5, T15, T16, T17, T28, T29, T30, T31, T41, T51, T61, T68, T83, T90, T96, T97	16	10,73
4.sınıf öğrencileri	T15, T17, T20, T23, T43, T48, T61, T65, T80, T99, T109, T110	12	8,05
8.sınıf öğrencileri	T10, T61, T67, T70, T79, T80, T91, T94, T98, T100	10	6,71
Öğretim programları, ders kitapları, vb. dokümanlar	T15, T16, T25, T26, T33, T36, T45, T53, T60	9	6,04
Veliler	T61, T81, T83, T94	4	2,68
Sınıf öğretmenleri	T15, T17	2	1,34
9.sınıf öğrencileri	T24	1	0,68
Türkçe öğretmenleri	T41	1	0,68
Medya okuryazarlığı öğretmenleri	T27	1	0,68
Toplam		149	100

Tablo 5'e göre, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konusunda hazırlanan tezlerde toplam 13 adet farklı çalışma grubu/örneklem üzerinde araştırma yapıldığı, bazı tezlerde ise birden fazla çalışma grubu/örneklem yer aldığı, en fazla ise 7. sınıf öğrencileriyle (f=29; %19,46) çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. 7. sınıf öğrencilerini sırasıyla öğretmen adayları (f=25; %16,78), 6. sınıf öğrencileri (f=20; %13,42) ve 5. sınıf öğrencileri (f=19; %12,75) takip ederken, en az 9.sınıf öğrencileri (f=1; %0,68), Türkçe öğretmenleri (f=1; %0,68) ve medya okuryazarlığı öğretmenlerinin (f=1; %0,68) çalışma grubu/örnekleme yer aldıkları saptanmıştır.

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırmanın amacı doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezler, araştırmalarda kullanılan yöntemlere göre incelenerek elde edilen veriler Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6. Tezlerde Kullanılan Yöntemler

Yöntem	Tezler	f	%
Nicel	T3, T6, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T19, T21, T23, T35, T37, T39, T40, T43, T47, T48, T52, T55, T56, T58, T59, T61, T62, T66, T67, T69, T70, T71, T74, T78, T79, T85, T86, T91, T92, T98, T104, T105, T106	42	37,17
Karma	T2, T4, T5, T7, T20, T22, T30, T32, T34, T36, T38, T41, T44, T46, T49, T50, T54, T57, T63, T65, T68, T72, T73, T77, T80, T81, T82, T83, T84, T87, T89, T90, T93, T97, T99, T101, T107, T108, T109, T110, T113	41	36,28
Nitel	T1, T15, T16, T24, T25, T26, T27, T28, T29, T31, T33, T45, T51, T53, T60, T64, T75, T76, T94, T95, T96, T100, T102, T103, T110, T111	26	23,01
Belirtilmemiş	T17, T18, T42, T88	4	3,54
Toplam		113	100

Tablo 6'ya göre, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konusunda hazırlanan tezlerde en fazla nicel araştırma yöntemi (f=42; %37,17) kullanılırken, bunu sırasıyla karma araştırma yöntemi (f=41; %36,28) ve nitel araştırma yönteminin (f=26; %23,01) takip ettiği tespit edilmiştir. 4 tezde (%3,54) ise araştırmanın yöntem bölümünde araştırma yöntemiyle ilgili herhangi bir bilgi verilmediği için "belirtilmemiş kategorisinde" yer verilmiştir.

Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Araştırmanın amacı doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezler, veri toplama araçlarına göre incelenerek elde edilen veriler Tablo 7'de sunulmuştur:

Tablo 7. Tezlerde Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları	Tezler	f	%
Görüşme formu	T1, T4, T5, T15, T16, T20, T24, T27, T28, T29, T30, T31, T34, T38, T41, T46, T49, T50, T51, T54, T57, T64, T68, T72, T75, T76, T77, T80, T81, T83, T87, T89, T90, T93, T94, T96, T97, T99, T100, T101, T103, T107, T108, T109, T110, T111, T112, T113	48	18,25
Başarı testi	T2, T7, T8, T13, T14, T18, T20, T35, T42, T43, T44, T46, T48, T49, T52, T54, T58, T64, T65, T69, T70, T71, T73, T77, T80, T81, T82, T84, T88, T92, T93, T99, T101, T105, T106, T107, T108, T109, T110, T112, T113	41	15,59
Doküman taraması	T1, T4, T7, T15, T16, T24, T25, T26, T27, T33, T36, T45, T50, T51, T53, T60, T64, T65, T72, T73, T81, T82, T84, T87, T90, T95, T100, T101, T102, T103, T107, T108, T109, T110, T111, T112	36	13,69
Kişisel bilgi formu	T4, T17, T22, T41, T47, T48, T55, T58, T62, T66, T67, T68, T70, T74, T86, T89, T92, T105, T106	19	7,22

Anket formu	T5, T7, T21, T30, T36, T44, T61, T62, T79, T83, T91, T97, T98	13	4,95
Beceri ölçeği	T4, T7, T22, T23, T34, T42, T47, T50, T66, T80, T92, T106	12	4,56
Gözlem	T1, T24, T27, T46, T64, T83, T93, T96, T101, T111, T112	11	4,19
Tutum ölçeği	T2, T7, T11, T19, T37, T55, T65, T66, T67, T107, T109	11	4,19
Beceri testi	T9, T10, T32, T40, T59, T86, T101, T108	8	3,04
Okuryazarlık ölçeği	T38, T57, T63, T77, T78, T81, T98, T105	8	3,04
Bilgi testi	T6, T21, T22, T32, T38, T56, T86,	7	2,66
Eğilim ölçeği	T12, T41, T62, T72, T86, T90	6	2,28
Düşünme ölçeği	T39, T65, T85, T112	4	1,52
Düşünme testi	T2, T37, T48, T71	4	1,52
Davranış ölçeği	T56, T86, T113	3	1,14
Değerlendirme formu	T64, T84, T112	3	1,14
Algı ölçeği	T50, T104	2	0,76
Empati ölçeği	T58, T89	2	0,76
Kalıcılık testi	T106, T116	2	0,76
Motivasyon ölçeği	T93, T105	2	0,76
Öz yeterlik ölçeği	T17, T56	2	0,76
Problem çözme envanteri	T17, T69	2	0,76
Yaratıcılık ölçeği	T69, T74	2	0,76
Bilinç ölçeği	T52	1	0,38
Değer ölçeği	T23	1	0,38
Duyarlılık ölçeği	T72	1	0,38
Duyarlılık testi	T3	1	0,38
Düzyer belirleme ölçeği	T55	1	0,38
Girişimcilik ölçeği	T68	1	0,38
Görsel okuma testi	T70	1	0,38
İletişim becerileri senaryoları	T88	1	0,38
Kontrol odağı ölçeği	T48	1	0,38
Okuryazarlık testi	T107	1	0,38
Özdenetim ölçeği	T105	1	0,38
Saygı ölçeği	T40	1	0,38
Sorumluluk ölçeği	T89	1	0,38
Sosyal problem çözme senaryoları	T88	1	0,38
Sosyal zekâ ölçeği	T47	1	0,38
Toplam		263	100

Tablo 7'ye göre, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konusunda hazırlanan tezlerde toplam 38 adet farklı veri toplama aracından faydalandığı, en fazla ise görüşme formunun (f=48; %18,25) veri toplama aracı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla başarı testi (f=41; %15,59) ve doküman taramasının (f=36; %13,69) izlediği, en az ise 1'er tekrar ve %0,38 oranlarıyla bilinç ölçeği, değer ölçeği, duyarlılık ölçeği, duyarlılık testi, düzey belirleme ölçeği, girişimcilik ölçeği, görsel okuma testi, iletişim becerileri senaryoları, kontrol odağı ölçeği, okuryazarlık testi, özdenetim ölçeği, saygı ölçeği, sorumluluk ölçeği, sosyal problem çözme senaryoları ve sosyal zekâ ölçeğinin kullanıldığı görülmektedir.

Tezlerin Veri Analiz/Çözümleme Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırmanın amacı doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine hazırlanan lisansüstü tezler, veri analiz/çözümleme yöntemlerine göre incelenerek elde edilen veriler Tablo 8'de sunulmuştur:

Tablo 8. Tezlerde Kullanılan Veri Analiz/Çözümleme Yöntemleri

Kategoriler	Veri analiz yöntemi	Tezler	f	%	f	%
Karma	t-testi	T2, T4, T7, T20, T22, T34, T41, T44, T46, T54, T57, T63, T65, T68, T72, T73, T77, T80, T82, T84, T89, T90, T97, T101, T107, T108, T109, T112	28	21,53	130	46,93
	İçerik analizi	T2, T20, T30, T32, T36, T38, T41, T46, T50, T57, T72, T73, T77, T81, T82, T83, T84, T89, T93, T101, T107, T108, T109	23	17,70		
	Betimsel analiz (Nitel)	T4, T5, T7, T34, T46, T49, T50, T54, T68, T80, T87, T90, T97, T99, T101, T107, T112, T113	18	13,84		
	Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)	T7, T22, T41, T54, T57, T63, T68, T82, T89, T97, T108, T109, T112	13	10		
	Betimsel analiz (Nicel)	T5, T30, T36, T44, T80, T89, T90, T93, T112, T113	10	7,69		
	Mann-whitney u testi	T37, T49, T81, T89, T90, T97, T108	7	5,39		
	Wilcoxon işaretli sıralar testi	T32, T49, T50, T81, T99, T108	6	4,62		
	Nvivo	T4, T54, T57, T68, T81	5	3,85		
	Çift yönlü varyans analizi (ANOVA)	T7, T34, T84, T107	4	3,08		
	Kruskal-wallis	T38, T81, T89, T97	4	3,08		
	Kovaryans analizi (Ancova)	T20, T44, T87	3	2,3		
	Ki-kare analizi	T36, T83, T93	3	2,3		
	Kolomogorov-simirnov testi	T38, T81	2	1,54		
	Çoklu karşılaştırma testleri	T54	1	0,77		
	Argümantasyon değerlendirme rubriği	T65	1	0,77		
Korelasyon analizi	T93	1	0,77			
Faktör analizi	T93	1	0,77			
Nicel	t-testi	T3, T6, T9, T10, T11, T12, T14, T19, T21, T23, T35, T37, T39, T43, T48, T52, T55, T56, T59, T60, T66, T67, T69, T70, T71, T74, T78, T86, T91, T92, T104, T105, T106	33	32,35	102	36,82
	Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)	T9, T10, T12, T14, T19, T39, T43, T47, T55, T56, T59, T61, T62, T66, T67, T70, T71, T74, T78, T86, T91, T92, T98, T104, T105, T106	26	25,49		
	Mann-whitney u testi	T8, T13, T35, T40, T48, T52, T56, T79	8	7,84		
	Wilcoxon işaretli sıralar testi	T8, T13, T40, T48, T52, 106	6	5,89		
	Betimsel analiz (frekans ve yüzde)	T10, T13, T43, T86, T98, T105	6	5,89		
	Korelasyon analizi	T59, T68, T69, T86, T91	5	4,9		
	Kruskal-Wallis	T35, T56, T79, T106	4	3,92		
Scheffe testi	T43, T47, T106	3	2,94			

	Regresyon analizi	T59, T69, T105	3	2,94		
	Ki-kare analizi	T21, T98	2	1,96		
	Çift yönlü varyans analizi (ANOVA)	T58, T85	2	1,96		
	Çoklu karşılaştırma testleri	T55, T98	2	1,96		
	Basit doğrusal regresyon	T10	1	0,98		
	Kovaryans analizi (Ancova)	T14	1	0,98		
Nitel	İçerik analizi	T1, T15, T16, T25, T26, T45, T51, T75, T76, T94, T95, T96, T100, T102, T103, T110, T111	17	47,22		
	Betimsel analiz (nitel)	T24, T27, T28, T29, T31, T33, T45, T51, T53, T60, T64, T102	12	33,34		
	Doküman taraması	T16, T25, T26, T53	4	11,11	36	13,00
	Nvivo	T16, T75	2	5,55		
	Yorumsal analiz	T1	1	2,78		
Belirtilmemiş	t-testi	T17, T18, T42	3	33,34		
	Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)	T17	1	11,11		
	Mann-whitney u testi	T18	1	11,11		
	Nvivo	T18	1	11,11		
	Wilcoxon işaretli sıralar testi	T18	1	11,11	9	3,25
	Betimsel analiz (frekans ve yüzde)	T42	1	11,11		
	Kovaryans analizi (Ancova)	T88	1	11,11		
Toplam					277	100

Tablo 8'e göre, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konusunda hazırlanan tezlerde 4 farklı kategoride toplam 277 adet veri analiz/çözümleme yönteminden faydalandığı tespit edilmiştir. En fazla karma araştırma yönteminin (f=130; %46,93) yer aldığı kategoride veri analiz/çözümleme yöntemleri yer alırken, bunu sırasıyla nicel araştırma yöntemi (f=102; %36,82), nitel araştırma yöntemi (f=36; %13,00) ve araştırmanın yöntem bölümünde veri analiz/çözümleme yöntemiyle ilgili herhangi bir bilgi verilmediği belirtilmemiş kategorisinin (f=9; %3,25) takip ettiği saptanmıştır. Karma araştırma yönteminde en fazla t-testi analiz yöntemi (f=28; %21,53) kullanılırken, bunu sırasıyla içerik analizi yöntemi (f=23; %17,70) ve betimsel analiz (nitel) yönteminin (f=18; %13,84) izlediği; nicel araştırma yönteminde en fazla t-testi analiz yöntemi (f=33; %32,35) kullanılırken, bunu sırasıyla tek yönlü varyans analizi (f=26; %25,49) ve mann-whitney u testi (f=8; %7,84) takip ederken, nitel araştırma yönteminde en fazla içerik analizi yöntemi (f=17; %47,22) kullanılırken, bunu sırasıyla betimsel analiz (f=12; %33,34) ve doküman taraması (f=4; %11,11) takip ederken, belirtilmemiş kategorisinde ise en fazla t-testi analiz yönteminin (f=3; %33,34) kullanıldığı görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

2010-2021 yılları arası sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konulu hazırlanan tezlerin çeşitli kriterlere göre incelendiği bu çalışma sonucunda, literatür taraması ve araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yazar cinsiyetine göre sayısal dağılımlarına bakıldığında kadın araştırmacıların erkek araştırmacılara göre sayısal olarak daha önde olduğu tespit edilmiştir. Canbulut vd. (2016), Öner ve Öner (2017) ile Haçat ve Demir (2018) tarafından yapılan araştırmalarda ise erkek araştırmacıların nicelik olarak kadınlara göre oranlarının daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu durum sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan çalışmalara kadın araştırmacıların daha fazla ilgi göstermeleri ve bu konuda çalışma yapmaya istekli olmaları ile ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerden, yüksek lisans düzeyinde yapılan tezlerin doktora düzeyinde yapılan tezlerden çok fazla olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç, Sezer vd. (2019), Şimşek (2019), Şahin vd. (2011), Tarman vd. (2010) ile Öztürk ve Sıgnaktekin (2021) tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Şimşek (2019) tarafından da ifade edildiği gibi yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre sayısının fazla olması, doktora alanında üniversitelerin öğretim üyesi kadrolarının sayıca az olmasıyla açıklanabilir. Ayrıca burada yüksek lisans öğrenimine göre doktora öğrenimi kriterlerinin daha yüksek olmasından (özellikle 55 ve üzeri yabancı dil puanı şartının sayıya bir sınırlama getirdiği gerçeği) kaynaklanan bir sınırlılığın olduğunu da ifade etmek gerekir.

Lisansüstü tezlerin yıllara göre sayısal istatistiki durumuna baktığımızda en fazla tezin 2019 yılında yapıldığı saptanmıştır. Bu durum araştırmacıların, 2019 yılında sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yaptıkları tez çalışmalarına ağırlık verdiğini göstermektedir. Bu sonuç, Dere ve Gökçınar (2021) ile Öztürk ve Sıgnaktepe (2021) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. 2014 yılından 2018 yılına beceriler üzerine yapılan tezlerin sayısında sistematik bir artış yaşandığı gözlemlenirken 2020 ve 2021 yıllarında ise sistematik bir düşüş olduğu gözlemlenmiştir. 2019 yılından 2020 yılına tez sayısının 18'den 13'e; 2020 yılından 2021 yılına tez sayısının 13'ten 2'ye düşmesi 2020 ve 2021 yıllarında tüm dünyada etkili olan Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle, araştırmacıların özellikle veri toplama sürecinde sıkıntı yaşamalarının bu duruma neden olduğu şeklinde açıklanabilir.

2010-2021 yılları arasında araştırmanın perspektifi doğrultusunda, toplam 113 adet lisansüstü tezin yapılması, araştırmacıların sosyal bilgiler eğitiminde beceriler üzerine araştırmalar yapmaya istekli olmaları ve bu konuya önem vermeleri ile izah edilebilir.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılmış tezlere baktığımızda kuruluş yılı eski olan üniversiteler de, kuruluş yılı yeni olan üniversitelere göre daha fazla tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Tez üretmede kuruluş yılı en eski olan Gazi Üniversitesi diğer üniversitelere göre çok öndedir. Gazi Üniversitesi'ni Marmara Üniversitesi takip etmektedir. Bu durumun nedeni olarak, bu üniversitelerin öğretim üyesi ve öğrenci

potansiyellerinin yüksek olması ifade edilebilir. Nitekim Dilek vd. (2018), Tarman vd. (2010) ve Şahin vd. (2011) tarafından sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tezler üzerine yapılan incelemelerde bu sonucu doğrulamaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerde, 2005-2018 yılları arasında uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında yer alan toplam 29 adet beceriden, 28 adet becerinin lisansüstü tezlerin araştırma konusunu oluşturması, araştırmacıların farklı becerilerin incelendiği araştırmalara önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bazı tezlerde birden fazla becerinin ele alınmasının tezlerin içeriklerine çeşitlilik kattığı ve bu durumun tezlerin içeriklerini zenginleştirdiği ifade edilebilir. Tezlerde en fazla incelenen beceri empati becerisidir. Şeker (2010) tarafından yapılan araştırma da sosyal bilgiler öğretiminde empatinin etkili ve önemli bir konuma sahip olduğu ortaya konulmuştur. Kıbcı (2019) tarafından yapılan araştırmada da öğrenci, öğretmen ve veli ifadelerine göre sosyal bilgilere özgü becerilerden önem sırasına göre empati becerisi, ilk üç beceri içerisinde yer almaktadır. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından sosyal bilgiler öğretiminde önemli bir yer tutan empati becerisinin tez konularının belirlenmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir. İş birliği becerisini ele alan herhangi bir tez çalışmasının yapılmaması ise, araştırmacıların literatür taramasında gözden kaçırdıkları bir husus olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya konu olan lisansüstü tezlerde 7. sınıf öğrencileri (29 tez) en fazla çalışma grubu/örnekleme oluşturmaktadır. Haçat ve Demir (2018) tarafından yapılan çalışmada da en fazla 7. sınıf öğrencileri araştırmalarda çalışma grubunu oluşturmaktadır. 7. sınıf öğrencilerin ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler dersinin işlendiği en üst yaş grubuna ait öğrenciler olması ve buna bağlı olarak da araştırmacılar tarafından veri toplama da alt yaş gruplarına göre daha kolay veri toplanması, 7. sınıf öğrencilerin tercih edilmelerinin nedeni olarak gösterilebilir. Araştırmada 7. sınıf öğrencilerden sonra sırasıyla en fazla öğretmen adayları (25 tez), 6. sınıf öğrencileri (20 tez) ve 5. sınıf öğrencileri (19 tez) çalışma grubu/örnekleme oluşturmaktadır. Lisansüstü öğrencilerin daha çok ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri olduğu ve çalışma grubu olarak en kolay ortaokul öğrencilerine ulaşıldığı düşünüldüğünde ortaokul öğrencilerinin ağırlıkta olmasının beklenen bir durum olduğu söylenebilir. Yine aynı şekilde öğretmen olarak görev yapmayan lisansüstü öğrencilerinin eğitim aldıkları üniversitenin eğitim fakültelerinde eğitim alan öğretmen adaylarına ulaşmalarının kolay olması, çalışma grubu içerisinde öğretmen adaylarının ikinci sırada yer almalarında etkili olmalarının nedeni olarak gösterilebilir. Farklı lisansüstü alanlardaki tezler incelendiğinde benzer sonuçlar elde edilmiştir. Küçüköğlü ve Ozan (2013) ile Şahin vd. (2013) sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik yapılan çalışmalarda, Yıldız vd. (2019) ise matematik eğitimi alanında yapılan tezlerin çoğunluğunun ilköğretim öğrencilerine yönelik olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmaya konu olan tezlerde, 9. sınıf öğrencileri (1 tez), Türkçe öğretmenleri (1 tez) ve medya okuryazarlığı öğretmenlerinin (1 tez) çalışma grubu/örnekleme birer kez yer almaları ise sosyal bilgiler eğitiminin ortaokul düzeyinde, sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından verilen bir ders olmasıyla açıklanabilir. Bazı tezlerde ise birden fazla çalışma grubunun seçilmesinin, araştırmacılar tarafından tezlerde elde edilen verilerin çeşitlendirilerek zenginleştirilmesi ve bulguların karşılaştırmalı olarak incelenmek istenmesi

şeklinde yorumlanabilir. Öztürk ve Sıgnaktekin (2021) tarafından da ifade edildiği gibi incelenen tezlerin hiçbirinde akademisyenlerin çalışma grubu ya da örnekleme dâhil edilmemesi dikkat çekicidir.

Tezlerin araştırma yaklaşımlarına göre sayısal dağılımlarına bakıldığında en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Bu durum Şimşek (2019) tarafından da ifade edildiği gibi nicel araştırmaların, nitel ve karma araştırmalara göre daha kısa sürede veri toplanmasına ve daha çok örnekleme grubuna ulaşılmasına olanak sağlaması ile açıklanabilir. Tarman vd. (2010) tarafından 1994-2010 yılları arasında yayınlanan sosyal bilgiler alanında yapılan doktora tezlerinin incelendiği çalışma da, araştırma yaklaşımı olarak en fazla nicel daha sonra nitel yaklaşımın kullanıldığı, nitel ve nicel yaklaşımların birlikte kullanıldığı karma araştırma yönteminin hiç kullanılmadığı düşünüldüğünde 2010 yılı sonrasında hazırlanan tezlerde yoğun olarak karma yöntemin kullanılması olumlu bir durum olarak yorumlanabilir.

Araştırmaya konu olan lisansüstü tezlerde veri toplama araçları açısından çeşitliliğinin olduğu görülmektedir. Tezlerde en fazla kullanılan veri aracı görüşme formu iken bunu başarı testi ve doküman taraması takip etmektedir. Öztürk ve Sıgnaktepe (2021) inceledikleri tezlerde en çok kullanılan veri toplama aracı görüşme formu olduğunu, bunu doküman taraması ve başarı testinin takip ettiğini ifade ederek bu çalışmayı destekler bir sonuca ulaşmışlardır.

Sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler konusunda hazırlanan tezlerde 4 farklı kategoride toplam 277 adet veri analiz/çözümleme yönteminden faydalandığı tespit edilmiştir. Bu durum, tezlerde elde edilen verilerin çok çeşitli olmasına ve buna bağlı olarak verilerin detaylı incelenmesine olanak sağladığı şeklinde yorumlanabilir. En fazla veri analiz ya da çözümleme yönteminin karma araştırma yönteminin kullanıldığı tezlerde olduğu görülmektedir. Bu durum karma yöntemde hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması ve bunun sonucunda verilerin analizinde çeşitli yöntemlerin kullanılmasıyla açıklanabilir. Verilerin analiz ya da çözümlenmesinde karma araştırma yöntemi ve nicel araştırma yönteminde en fazla t-testi analiz yöntemi kullanılırken, nitel araştırma yönteminin kullanıldığı tezlerde ise en fazla içerik analizi yönteminin kullanıldığı saptanmıştır. Araştırmada, nicel verilerin analizinde genellikle SPSS programının kullanılması ayrıca bazı tezlerde Nvivo nitel veri analiz programından faydalanılması, araştırmacıların, özellikle teknolojik alanda hızla gelişen dünyada verilerin analizinde güvenilirliği artırmak için bilişim teknolojileri destekli araçların kullanılmasının önemini kavradıkları şeklinde ifade edilebilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre, aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- 2010 ve 2021 yılları sosyal bilgiler eğitimi ve sosyal bilgiler öğretmenliği bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerinin yapıldığı üniversiteler, yayın yılı ve tez türü, yazar cinsiyeti, ele alınan beceriler, araştırma yöntemi, çalışma grubu/örneklem, veri toplama araçları ve veri analiz/çözümleme yöntemleri kriterlerine göre incelenmesine yönelik araştırmaların yapılmadığı dikkate alındığında, gelecekte yapılacak lisansüstü tez çalışmalarına ışık tutması amacıyla, tezlerde ele alınan konuların çeşitli kriterlere göre incelendiği daha birçok araştırma yapılması önerilmektedir.

- Bu araştırmada sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Gelecek araştırmalarda beceriler üzerine yayınlanmış makale çalışmaları incelenebilir.
- Türkiye ve yurtdişında, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezler karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- Üniversitelerin öğretim üyesi kadrolarında artış yapılmasıyla, doktora alanında daha fazla tezin üretilmesine katkı sunacağı düşünölmektedir.
- Tezlerde az incelenen beceriler ile hiçbir tezde incelenmeyen işbirliği becerisi üzerine araştırmacıların, tez çalışması yapması önerilmektedir.
- Beceriler üzerine yapılan tezlerde veri çeşitliliğinin artışını sağlamak amacıyla, çalışma grubu/örneklem seçiminde az yapılan ya da akademisyenler gibi hiç araştırma yapılmayan çalışma grubu/örneklemlerde araştırmalar yapılabilir.
- Tezlerde en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Nitel araştırma türüne göre araştırmacılar tarafından, daha fazla araştırmanın yapılmasının tezlerde yöntem çeşitliliğinin artmasına katkı sağlayacağı düşünölmektedir.
- Gelecek araştırmalarda tezlerde en fazla kullanılan veri toplama araçları görüşme formu, başarı testi ve doküman taraması yerine daha az kullanılan veri toplama araçlarına öncelik verilmesi önerilmektedir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Çalışmada 1. yazarın katkı oranı %50'dir. 2. yazarın katkı oranı %50'dir.

KAYNAKÇA

- Ablak, S. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sahip Oldukları 21. Yüzyıl Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of History School*, 48, 3316-3334. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.45167>
- Ablak, S., & Aksoy, B. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Mekânı Algılama Becerisine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi. *Turkish Studies*, 13 (11), 1-32. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13234>
- Akbaba, B., & Aksoy, B. (2019). *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi*. Pegem Akademi.
- Altay, N. (2020). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 22-35.
- Canbulat, T., Avcı, G., & Sipahi S. (2016). ABD ve Kanada'da sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakóltesi Dergisi (KEFAD)*. 17(2), 351-370.
- Coşkun, İ., Dünder, ř., & Parlak, C. (2014). Türkiye'de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değerşkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 375-396.
- Dere, İ., & Gökçınar, B. (2021). Sosyal bilgiler eğitiminde ders kitaplarıyla ilgili hazırlanan tezlerin eğilimleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 51-66. <https://doi.org/10.29065/usakead.825709>

- Dilek, A., Baysan, S., & Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Erdoğan, E. (2019). Gözlem. B. Aksoy, B. Akbaba ve B. Kılcan (Eds.), *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi* (s.199-218). Pegem Akademi.
- Güleç, S., & Hüdavendigâr, M. N. (2020). Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi başlığında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 24-36.
- Haçat, S. O., & Demir, F. B. (2018). Sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerin değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.510136>
- İbret, B. Ü., & Yılmaz, O. (2019). Sosyal bilgilerde çevre eğitimi: lisansüstü çalışmalara ait bir inceleme. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 431-449. <https://doi.org/10.18039/ajesi.577249>
- Karakaya, İ., & Memişoğlu, H. (2021). Sosyal bilgiler eğitimi alanında değerler eğitimi ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2000-2020). *Kesit Akademi Dergisi*, 7(28), 229-243.
- Karakuş, S. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde kavramlar konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 61-76.
- Kayaalp, F., & Karamişe, E. N. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi kapsamında hazırlanan “vatandaşlık” konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 744-785. DOI:10.29299/kefad.2020.21.01.020
- Kıbcı, N. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, velilerin ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersi becerilerine ilişkin önem sıraları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Koçoğlu, E. (2018). Sosyal bilgiler dersinde empatik düşüncenin kullanımına ilişkin alan uzmanlarının algıları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 23(40), 149-158.
- Küçüköğlü, A., & Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 27-47.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6-7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ders Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mutluer, C. (2013). Sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri (İzmir Menemen Örneği). *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*, 8(7), 355-362.
- Oruç, Ş., & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121 -132.
- Öner, G., & Öner, D. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konuları üzerine yapılmış lisansüstü tezlere yönelik bir analiz ve bibliyografya çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34(2), 13-34.

- Özkartal, T. C., & Taş, A. M., (2017). Sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi: bir meta-sentez çalışma örneği. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(25), 651-670.
- Öztürk, F. Z., & Sıgnaktekin, C. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tarih konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler: bir meta-sentez çalışması. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 152-176. <https://doi.org/10.38015/sbyy.875796>
- Sezer, A., İnel, Y., & Gökalp, A. (2019). Çalışma grubu sosyal bilgiler öğretmenleri olan Türkiye’deki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 1-17.
- Şahin, D., Calp, Ş., Bulut, P., & Kuşdemir, Y. (2013). Sınıf öğretmenliği eğitimi bilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5(3), 187-205.
- Şahin, M., Yıldız, D., & Duman, R. (2011). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.
- Şeker, K. (2010). Tarih ve sosyal bilgiler öğretiminde empati. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 91-105.
- Şimşek, A. (2019). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Şimşek, S. (2016). Sosyal bilgiler programının yapısı ve özellikleri. S. Şimşek (Ed.). *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri için sosyal bilgiler öğretimi* (s.27-56). Anı Yayıncılık.
- Şimşek, S., & Öztürk, M. (2019). Sosyal bilgiler eğitiminde beceriler. S. İnan (Ed.). *Sosyal bilgiler eğitimine giriş* (s.193-224). Anı Yayıncılık.
- Tarman, B., Acun, İ., & Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725 -746.
- Üstüner, M., & Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 497-515.
- Yaylacı, Z., & Büyükalan, F. (2019). Sosyal bilgiler eğitiminde öğretmen görüşüne başvuru tezlerin tematik açıdan incelenmesi (2005-2017). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1-19. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.52925-487045>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A., Es, H., & Türkdoğan, A. (2019). Türkiye’de matematik eğitiminde grafik materyal kullanımına yönelik araştırmalar: Bir içerik analizi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(9), 30-42. DOI : 10.16991/INESJOURNAL.1598